

Środowisko i zdrowie

Z Janem Skowronkiem,

dyrektorem Instytutu Ekologii Terenów Przemysłowych,

rozmawia Marcei Frączek

– Jaki jest cel działania Instytutu?

– Instytut Ekologii Terenów Przemysłowych istnieje od 1972 roku, wtedy stanowił oddział Instytutu Ochrony Środowiska. Od 1992 r. jest samodzielną placówką badawczo-rozwojową podlegającą Ministrowi Środowiska i wypełniająca zadania z zakresu inżynierii i ochrony środowiska. Instytut ma zapewnić wsparcie badawcze, dać podstawy naukowe dla zarządzania środowiskiem, ale także prowadzi badania w dziedzinie inżynierii środowiska – dotyczą one głównie terenów poprzemysłowych i zurbanizowanych.

– Na czym polega działalność badawcza Instytutu?

– To, w czym specjalizuje się IETU, dotyczy zarządzania środowiskiem – a więc opracowujemy podstawy naukowe dla zarządzania środowiskiem, opiniujemy akty prawne, a także przygotowujemy propozycje nowych aktów prawnych, uczestniczymy w pracach legislacyjnych. Prowadzimy badania naukowe stanowiące podstawę do wypracowania nowych instrumentów i narzędzi

dla realizacji polityki ekologicznej państwa. W ostatnim okresie kładziemy nacisk na styk środowisko a zdrowie. IETU oferuje też usługi na rzecz podmiotów lokalnych, jak przemysł, samorządy, zarząd województwa. Prowadzimy monitoring środowiska, proponujemy rozwiązania techniczne i organizacyjne w zakresie gospodarowania środowiskiem w gminie czy dotyczące procesów przemysłowych: zagospodarowanie odpadów, wód i ścieków, handel emisjami. Naszą specjalizacją są biotechnologie, a w szczególności fitoremediacja, czyli zastosowanie wybranych gatunków roślin do usuwania zanieczyszczeń z gruntów i wód. Metoda ta polega na wykorzystaniu zdolności niektórych roślin do usuwania z gleby takich metali ciężkich, jak rtęć, ołów czy kadm. Rośliny magazynują te pierwiastki w częściach nadziemnych – wtedy mamy do czynienia z fitoekstrakcją, bądź w części korzeniowej – jest to tzw. fitostabilizacja zanieczyszczeń. W jednym i drugim przypadku efekt jest taki, że „uwięzione” zanieczyszczenia nie uczestniczą w dalszych przemianach środowiskowych. Warto dodać, że w przypadku wykorzystania np. wierzyb, rośliny te mogą posłużyć jako dodatek do paliwa w elektrowniach konwencjonalnych.

Innym przykładem nisko kosztowej technologii oczyszczania zanieczyszczonych gruntów jest bioremediacja, czyli wykorzystanie mikroorganizmów – bakterii, grzybów – do rozkładu zanieczyszczeń ropopochodnych. Technologię tę wdrożono w Rafinerii Czechowice-Dziedzice. W IETU opracowano także przewoźny bioreaktor, o pojemności ok. 6 m³, który może być przydatny w specyficznych sytuacjach, na przykład wywraca się cysterna z paliwem i gleba zostaje zanieczyszczona. Prowadziliśmy także badania nad zastosowaniem tego bioreaktora do usuwania z gruntów rozpuszczalników chlorowanych.

– Instytut bierze udział w wielu programach badawczych. Do największych należy Program Wieloletni „Środowisko a Zdrowie”. Jakże są jego założenia i udział Instytutu w realizacji?

– Założenia programu wynikają z wytycznych unijnych. UE od dobrych kilku lat wskazuje na konieczność powiązania warunków środowiskowych z sytuacją zdrowotną, zarówno w skali mikro, jak i makro. IETU kilka lat temu uczestniczył w opracowaniu założeń do projektu „Środowisko i Zdrowie”, a obecnie występuje w nim jako koordynator części środowiskowej.

W ramach tego programu współpracujemy z dwoma innymi instytutami: Instytutem Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w Sosnowcu, który pilotuje część zdrowotną, oraz Głównym Instytutem Górnictwa, który realizuje część „akustyczną” – wpływ hałasu na zdrowie. Program jest realizowany w latach 2003–2005. Jego celem jest przygotowanie naukowych podstaw do stworzenia skutecznego systemu przeciwdziałania środowiskowym zagrożeniom zdrowia poprzez zintegrowanie działań zmierzających do ograniczenia zanieczyszczenia środowiska i eliminacji negatywnych skutków zdrowotnych. Prace IETU w tym Programie koncentrują się między innymi na włączaniu zagadnień zdrowia środowiskowego do strategii zrównoważonego rozwoju kraju oraz tworzeniu i wdrażaniu nowych instrumentów działań na rzecz środowiska i zdrowia bazujących na analizie ryzyka zdrowotnego i środowiskowego jako alternatywy systemu opartego na normatywach środowiskowych. Szczególnie ważne jest wprowadzenie nowych przepisów prawa zapewniających uwzględnianie kryteriów zdrowia w ocenach oddziaływania na środowisko.

– Dziękuję za rozmowę.

